

Izbaja vsak petek z datumom naslednjega dne.

Uredništvo in upravnilstvo
»Zarja«
v Ljubljani,
Dalmatinova ulica številka 3.

Sprejemajo se le frankirani dopisi. Rokopisi se ne vračajo.

Proletarci vseh dežel,
združite se!

ZARJA

Socialistično glasilo.

Posamezna številka stane 1 Din

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom 4 Din mesečno. Za Nemčijo 5 Din., za drugo inozemstvo in Ameriko 6 Din.

Reklamacije so poštnine proste.

— Oglasi po dogovoru. —

V Ljubljani, v soboto 24. februarja 1923.

Ne demagogija, resno delo vodi k zmagi!

Volilci v narodno skupščino!

Kandidatne liste so vložene in volilni boj je v polnem divjem teku. Delovno ljudstvo se je za te volitve združilo v eno fronto, na drugi strani so pa kapitalisti in nekaj neznačajnih prodancev. Vse to delovno ljudstvo ne sme motiti, ker pozna zgodovino in namene vseh teh ljudi, ki so v nasprotnem taboru. Mi smo vedno trdili, da je le v združitvi moč, v združitvi načelno zvestih interesentov na socialnem boju, ki čutijo vsak dan hujše svojo mizerijo, ki grozi, da bo še hujša, če bodo volilci tudi v tem volilnem boju podpirali svoje nasprotnike, nenačelne individue, ki so že dosedaj dokazali, da so hlapci režima, hlapci kapitalizma in sebični koristolovci.

Proč z vsemi temi elementi, proč z reakcionarno kapitalistično buržoazijo in v boj za kandidatno listo zedinjenega socialističnega proletarijata! Socialistična stranka delovnega ljudstva je postavila sporazumno z mariborsko oblastno organizacijo svoje kandidate za ljubljansko in mariborsko oblast. Kandidatna lista za mariborsko oblast, ki jo tudi danes objavljamo, je tudi naša in naša je tudi njihova. Tako nastopa

Kandidatna lista za ljubljansko oblast:

Nosilec liste za volilni okraj mesto Ljubljana:

Dr. Ljudevit Perič, izvoljeni župan ljubljanski. — Namestnik: Ivan Makuc, železniški uslužbenec, Planinska cesta 273, Ljubljana.

Nosilec liste za deželo Kranjsko: Ivan Makuc, železniški uslužbenec, Planinska cesta 273, Ljubljana.

Nosilec liste za volilni okraj Črnomelj: Janež Panjan, posestnik, Čudno selo 3, Črnomelj. — Namestnik: Ivan Jerman, posestnik, Črnomelj št. 195.

Nosilec liste za volilni okraj Kamnik: Jakob Zabrezovnik, zidar, Olšovk št. 9 pri Kamniku. — Namestnik: Alojz Bešter, mehanik, Tezno-Kamnik.

Nosilec liste za volilni okraj Kočevje: Ignac Mihevc, uradnik, Škofja ulica št. 13, Ljubljana. — Namestnik: Franc Baloh, rudar, Kolonija 98, Kočevje.

Nosilec liste za volilni okraj Kranj: Ivan Tokan, narodni poslanec, Ilirska ul. 22, Ljubljana. — Namestnik: Franc Padar, nameščenev v predilnici, Tržič 119.

Nosilec liste za volilni okraj Krško: Ivan Martinšek, posestnik,

Kandidatna lista za mariborsko oblast:

Nosilec liste: Rudolf Golouh, narodni poslanec, Maribor.

Za volilni okraj Maribor, desni in levi breg: okrajni kandidat: Pavaj Ivan, profesor, Maribor, Korošičeva cesta. Namestnik okrajnega kandidata: Bračič Štefan, železničar, Leskovec, (Čresnjevec).

Za volilni okraj Dolnja Lendava in Murska Sobota: okrajni kandidat: Smrekar Franc, tesarski delavec, Veržej. Namestnik okrajnega kandidata: Zver Josip, kmet, Dokležovje, (Beltinci).

Za volilni okraj Ljutomer in Ormož: okrajni kandidat: Hanžel Andrej, krojač, Ljutomer. Namestnik okrajnega kandidata: Belič Franc,

delovno ljudstvo v Sloveniji v najlepši slogi pri tej volilni akciji ter v nadi, da se končno po volitvah utrdi enotnost organizacije, za katero se najodločneje ogreva ves razredno-zavedni socialistični proletarijat.

Ta skupna akcija naj nam, pomore na eni strani do sijajnejšega volilnega uspeha, na drugi strani pa dokaže, da je za vse pošteno socialistično ljudstvo mogoče skupno delo za socializem.

Ta volilni boj bodi manifestačna akcija za enotno fronto delovnega ljudstva, ta skupna akcija bodi protest proti vsem onim, ki ovirajo enotno fronto, proti vsem onim, ki izdajajo načela in se bratijo z ljudmi, ki so najhujši nasprotniki socialističnega pokreta. Ta skupna volilna akcija bodi torej manifestacija za enotno fronto, protest proti nasilju, ki se izvaja v državi, protest proti krivicam in obsodba nasprotnikov in izdajalcev proletarskih interesov.

Po vsej Sloveniji razvite, cenjeni sodrug, najživahnjejšo agitacijo v znamenju teh gesel ter združite svoje glasove na nastopno kandidatno listo.

Vrhovo 26, Radeče. — Namestnik: Vladislav Fabjančič, profesor, Selo 56, Moste.

Nosilec liste za volilni okraj Litija: Valentin Mlakar mlajši, strojnik, Toplice 118, Zagorje. — Namestnik: Lovro Klemenčič, žurnalist, Sodna ulica 12, Ljubljana.

Nosilec liste za volilni okraj Logatec: Josip Pokovec, mizar, Hradeckega vas pri Ljubljani. — Namestnik: Ivan Bravec, posestnik, Lož 96.

Nosilec liste za volilni okraj Ljubljana okolica: Vladislav Fabjančič, profesor, Selo 56, Moste. — Namestnik: Lovro Klemenčič žurnalist, Sodna ulica 12.

Nosilec liste za volilni okraj Novo mesto: Anton Šepetavc, kurjač, Kandija. — Namestnik: France Jeršek, posestnik in tovarniški delavec, Zg. Kamenice pri Novem mestu.

Nosilec liste za volilni okraj Radovljica: Jaka Žorga, strojevodja, Japljeva ulica 4, Ljubljana. — Namestnik: Janko Smolej, tov. delavec, Javornik 45.

Naša skrinjica v Ljubljani je tretja, na deželi pa šesta.

usnjar, Ljutomer.

Za volilni okraj Brežice in Laško: okrajni kandidat: Salamon Franc, rudar, Loke, Trbovlje. Namestnik okrajnega kandidata: Bedenik Franc, rudar, St. Lenart, Hrastnik.

Za volilni okraj Mozirje: okrajni kandidat: Podpečan Anton, posestnik, Ljubno. Namestnik okrajnega kandidata: Natlačen Ivan, usnjar, Ljubno.

Za volilni okraj Prevalje in Slovenske Konjice: okrajni kandidat: Bajt Anton, uradnik, Marenberg. Namestnik okrajnega kandidata: Podržan Vinko, ličar, Muta.

Za volilni okraj Celje in Kojance: okrajni kandidat: Krištof Franjo, že-

lezničar, Sele, Zg. Poljskava. Namestnik okrajnega kandidata: Tokan Ivan, privatni uradnik, Ljubljana.

Za volilni okraj Ptuj in Šmarje: okrajni kandidat: Komavli Valentin, uradnik, Strnišče. Namestnik okrajnega kandidata: Podgoršek Janez, mizar, Breg pri Ptuj.

Proletarijat! Predstoječa kandidatna lista je plod sporazuma med

vsem razredno zavednim delavstvom v štajerski oblasti. Ta sporazum je prvi korak za ozdravljenje proletarskega pokreta v Sloveniji, zato pozdravljamo enotno fronto!

V mariborski oblasti je naša skrinjica peta.

Naše volilne skrinjice so:

v Ljubljani 3. — na Kranjskem 6. — na Štajerskem 5.

Delavci! Vsi na protestni shod!

K socialnim in delavsko-varstvenim zakonom izdeluje ministristvo za socialno politiko posebne pravilnike. Preti pa silna nevarnost, da bodo ti pravilniki celo poslabševali zakone. Gre tudi za delavske zaupnike, katerim se jemlje možnost sodelovanja v delavskih gibanjih in stavkah. Zaraditega naj se delavstvo sploh udeleži protestnih shodov, ki se bodo vršili po Sloveniji.

Ljubljanski protestni shod se bo vršil danes v soboto, dne 24. t. m. ob 6. zvečer v veliki dvorani Mestnega doma.

Opozarjamo tudi na današnji članek, v katerem govorimo o nameravanem razpadu ministristva za socialno politiko. Na celi črti je torej reakcija na pohodu in skrajni čas je, da delavstvo s skupnimi akcijami prepreči naval kapitalizma.

Zato pravimo, na protest in skupni boj moramo vsi brez izjeme! Ne bodimo več slepci!

Resolucija, ki jo predlaga Strokovna komisija za protestne shode strokovno organiziranega delavstva: „K zakonu o zaščiti delavcev je izdalo ministristvo za socialno politiko pravilnik o delavskih zaupnikih. V § 6. in § 13. tega načrta je določba, da nimajo pasivne volilne pravice oni delavci, ki priznavajo načelo o nasilni izpremembi obstojajočega družabnega reda in da mora volilni odbor iz kandidatne liste črtati one, ki nimajo pogojev za pasivno volilno pravico. V členu 34. pa je prepovedano, da bi smeli delavski zaupniki aktivno sodelovati v delavskem gibanju v podjetju. Z

ogorčenjem protestiramo proti navedenim določbam, načrta pravilnika. Prva določba nasprotuje ustavi, ki določa enake pravice za vse državljenke in nima zakonite podlage niti v členu 18. zloglasnega protustavnega zakona o zaščiti države. Kdo naj odloča o tem, kakega naziranja je posamezen delavec? Sikanam in izigravanju delavstva hoče ministristvo odpreti vrata na široko in na strokovnem polju hoče nadaljevati policijsko politično preganjanje razrednega delavstva. Z drugo določbo hoče ministristvo preprečiti, da bi delavstvo volilo svoje najboljše zaupnike, hoče pa obenem vzgajati stavkokaze. Mi delavci smo med seboj enaki in enakovredni. Iste dolžnosti imamo, zahtevamo tudi iste pravice? Ne pustimo, da bi se kateremukoli izmed nas zaradi njegovega prepričanja jemala pravica, solidarni se čutimo napram kapitalizmu in njegovemu društvu. Mi delavci hočemo imeti za nas vse neomejene pravice za našo ekzistenco in zato ne moremo trpeti, da bi se kogarkoli izmed nas izigravalo proti nam. Zato zahtevamo: da ministristvo za socialno politiko črta v pravilniku o zaupnikih zgorajšnjo nesprejemljivo določbo ter da vsem delavcem pasivno volilno pravico in nikogar ne izključuje iz meznega gibanja. Naredba ni zakon — v zakonu pa za take odredbe ni zaslombe! Mi se bomo držali zakona, a ne naredb, ki nasprotujejo zakonu in ustavi! Kakor že ponovno, tako zahtevamo končno tudi danes za vse vrste podjetij — za industrijska in obrtniška — zakoniti osemurni delavnik! Živela delavska solidarnost.“

Atentat na ministristvo za socialno politiko.

Delavci, nastopite v boj proti nakanil! Reakcionarna radikalna vlada pripravlja nov atentat na ustanovo, ki bi imela nalogo čuvati socialni položaj delovnih slojev. Odpraviti hoče, kakor poročajo iz Beograda, zopet ministristvo za socialno politiko ter ga dodeliti drugim ministristvom. Demokratsko radikalna vlada se je že enkrat bavila s to mislijo, a takrat se nam je posrečilo preprečiti to nečuvno nakano.

Ministristvo za socialno politiko je ustanovljeno v interesu socialno šibkejših slojev. Ta namen bi moralo imeti, čeprav ga ni imelo, zakaj izkušnja nas uči, da so dosedanji meščanski ministri, zlasti pa dr. Žerjav, absolutno izrabljali ministristvo za socialno politiko v ta namen, da so socialno zakonodajo in delavsko varstvo poslabševali, demontirali, torej delali prav nasprotno, kar bi morali po svoji misiji.

Sedaj pripravljajo v ministristvu zopet isti zločin. Razgnati hočejo to ministristvo, odpraviti hočejo vsako priložnost za razpravljanje o socialnih vprašanjih, ki jih je

država dolžna gojiti.

Kaj pomeni to za delavstvo? To pomeni, da je radikalna stranka najhujša

nasprotnica delavstva,

ki hoče zatreti v državi vsako moderno gibanje, vsako enakopravnost in vso svobodo.

Ze ministristvo za socialno politiko torej ni vršilo svoje naloge prav v nobeni meri, sedaj pa, ko vlada razžene ministristvo, je očitno, da preneha vsaka inicijativa, vsaka aktivnost na socialnopolitičnem polju. Kaj sedaj?

Ali si hoče delavstvo dati vzeti to ministristvo? Ali hoče delavstvo mirno gledati to grdo reakcijo?

Nedvomno je v vitalnem interesu vséga delovnega ljudstva, da v tem primeru najodločneje nastopi proti taki nakani radikalne vlade, ter dokaže

z najodločnejšim protestom

da so v državi še tudi državljani, in sicer v veliki večini, ki jih interesi- rajo socialna vprašanja in delavsko varstvo.

Na najodločnejši protest pozly- jemo vse organizacije, politične, zla- sti pa strokovne vseh strok in vseh struj, da povedo neobzirnim radikal- cem v brk, kakšne naloge ima mi- nistrstvo za socialno politiko in kaj

ima delavstvo pravico zahtevati od njega!

Jugoslovanska buržoazija brije že nad štiri leta norce iz delavstva, zasmehuje mednar. dogovore o de- lavsko-varstveni in socialni zakono- daji ter tepta vse, kar je že zakonito uveljavljeno v tem pogledu.

Povejmo si pa sedaj odkrito, ali smo zrodi, da take atentate prepre- čimo? Povejmo si, kaj je bolj pa- metno, ali da se med seboj osebno koljemo, ali pa, da se združimo in branimo svoje pravice? Kdor je po- šten, kdor ima načela, ta bo za zdru- žitev proletarskih vrst in za odločen boj!

rodnost potrebno zemljo za gospo- darstvo; borili smo se proti oboro- ževanju in vojski, za mednarodni mir, proti kapitalističnemu načinu produkcije in slednjic za popolno od- stranitev tega sistema.

Zato morajo 18. marca, na dan volitev, vsi tisti, ki so trpeli in ki trpe pod današnjim kapitalističnim sistemom vladanja, stopiti

pod revolucionarno, rdečo zastavo socialistične delavske stranke,

da ji s svojim glasom pomagajo v borbi, ki jo stranka neutrudljivo vodi in ki jo hoče voditi do končne zmage socializma nad kapitalizmom.

Sodrug! in delavci, na delo! Bu- dite potlačene in preganjane! Povej- te jim, da moremo samo na poti so- cializma priti do boljšega in srečnej- šega življenja. Povejte jim, da ne more delavski razred pričakovati od meščanskih strank nič dobrega.

Naj padejo 18. marca tega leta vsi delavski glasovi i vaši mesta v znak soglasnega protesta proti bur- žuaziji v

rdeče socialistične škričalce!

Živel delavski razred v mestu in na vasi!

Živel socializem!

V Belgradu, januarja 1923.

Volilni oklic SSJ.

Sodrug! delavci, socialisti!

Štiri leta mučnega in težkega življenja za delavski razred so minula. Štiri leta upanja, razočaranja in pre- var so pretekla. To so bila štiri leta reomejenega in brezobzirnega kapi- talističnega vladanja.

Za popolno jalovim začasnim na- rodnim predstavnštvom, ki je tra- jalo celi dve leti, je prišla prva izvo- ljena skupščina.

Ljudstvo je pričakovalo od te Skupščine mnogo, a dala mu ni ničesar, razun

reakcionarne ustave

in cele vrste

reakcionarnih zakonskih uredb in zakonov.

Skupščina je takej spočetka po- stala popriščé najljutejših medseboj- nih borb poedinih strank.

Najprvo je nastal boj o vpraša- nju njene notranje razdelitve države in o vprašanju njene notranje ure- ditve.

Radikalni in demokrati, ki so bili v vladni koaliciji so se složili

v obrambi policajskega centralizma;

slovenski in hrvaški klerikalci in mu- slmani so zahtevali

avtonomijo

poedinih zgodovinskih pokrajin;

stranke hrvaškega bloka so zahte- vate

razdelitev države

na plemenski podlagi.

V tem vprašanju se je edino **Socialistična stranka izjavila za edin- stvo države in naroda**, in to na pod- lagi najpopolnejše in najširše

ljudske samouprave

v občini, srezu (okraju) in županiji (okrožju) in na podlagi popolne po- litične in kulturne enakosti narod- nostnih manjšin.

Pri izgraditvi zakonov, kakor tudi v svojem nadaljnjem dejanju i načinu vladanja, se je buržuazija istotako pokazala skrajno reakcio- narna in brezobzirna. Sklonila je predvsem

zloglasno

obznanio in zakon o zaščiti države, ki so ju pretvorili v orodje najkryo- ločnejših preganjanj nad delavci in njihovimi organizacijami v korist ka- pitalizma.

Zakon o zaščiti države je skupno delo vseh meščanskih strank. Skup- na je tudi njihova odgovornost, ker so protipostavno uničile komunistič- ne proletarske mandate. One so tudi odgovorne za brutalna nasilstva, ki so izvršena na podlagi zakona o za- ščiti države.

Buržuazija v opoziciji ni bila nič boljča od buržuazije na vladi. Tako so slovenski klerikalci (Koroščeva stranka) l. 1920, pri neki manifesta- ciji pobili v sredini Ljubljane nad 16 delavcev, med tem, ko je vlada Hr- vaške zalednice v Zagrebu streljala in batinala na stotine kmetov, a de- lavce brezobzirno preganjala.

S svojo politiko odsotnosti iz parlamenta je hrvaški blok samo po- magal uvajati policajski centralizem in brezkontrolno vladanje v zemlji.

Toda meščanske stranke niso svojo brezobzirnost omejile samo na delavski razred; ostale so tudi slepe, gluhe in neobčutljive pred vsemi

obupnimi klci **invalidov in vojnih sirot**, pustile so tudi **uradnike** zaman čakati na rešitev njihovega zakona in rešitve iz njihovih težkih razmer.

Kaj naj pravimo o **agrarni re- formi?**

Zastoj je čakalo stotisoče kmeč- kega naroda brez zemlje štiri leta: eni, da dobijo zemljo, drugi, da se osvobodijo od zavisnosti od strani lastnikov zemlje, od veleposestnika, bega in kapitalista — ali tega niso dočakali. Poljedelci, ki pripadajo narodnostnim manjšinam, obsojeni so na popolno propast, ker so izklju- čeni od koristi agrarne reforme.

Meščanske stranke so dosedaj izigravale izvedbo agrarne reforme na vse možne načine in bodo to tudi v bodoče nadaljevale, dokler se ne obveljavi močan delavski socia- listični pokret, ki jih prisli k izvrše- vanju agrarne reforme.

Tudi edina dva malo boljša za- kona: zakon o zaščiti delavcev in o zavarovanju delavcev sta ostala do- sedaj le **mrtna črka na papirju**. Bur- žuazija je uporabila vsa sredstva, da jih ne oživitvorji. Zato pa je zakon o zaščiti države tem občutnejše oži- votvorjen proti delavstvu.

Pa slaba valuta? In neznošne cene življenjskim potrebščinam? S temi stvarmi si meščanske stranke niso mnogo glave belile. Da je ljud- stvo noč in dan obupavalo zaradi draginje, tega niso jemali k srcu niti radikalci, niti demokrati, niti musli- mani, niti Koroščevi klerikalci, pa tudi takozvana zemljoradniška stran- ka in stranke hrvaškega bloka ne. Kajti vse to so stranke bogatejšega sveta in kolikor je bilo delavcem in siromakom slabše, toliko je bilo za kapitaliste boljše.

Celi kraj naše zemlje so trpeli obupen glad, eni radi suše in slabe letine, drugi radi toče, ali buržuazi- ja, ki ima oblast v rokah, je vse to gledala mirno in ravnodušno. Bila je zadovoljna, če je šlo le kapitali- stom dobro.

Vsa politika vseli meščanskih strank v vseh 4 letih našega novega življenja, obstojala je samo v boju za vlado in za brezobzirno izkoriš- čanje onih dobrin, ki jih je vstvaril delavski razred.

Poedine vlade niso niti nastajale, niti padale v Skupščini, kakor bi to moralo biti, **aupak izven Skup- ščine v dvoru.**

Vladna moč se je kupovala za vsako ceno. Tako je prišla **zaduža čisto radikalna vlada do moči za ceno imenovanja 15 novih generalov.** In ta korak so javno in od vsega sre- ca pozdravile tudi stranke hrvaškega bloka ter s tem pokazale, da ne ob- stoji med njim in med vsemi našimi ostalimi meščanskimi strankami ni- kaka razlika.

V nasprotstvu proti taki celo- kupni politiki, boril se je socialistični pokret in njegova stranka za

- najširše ljudske svoboščine,**
- za ljudsko samoupravo,**
- za pravice narodnostnih manjšin,**
- za zaščito in zavarovanje de- lavstva,**
- za popolno oskrbo invalidov in vojnih sirot,**
- za popolno izvedbo agrarne re- forme.**

stojec na stališču, da sme biti po- sestnik zemlje le oni, ki jo obdeluje; borili smo se za to, da dobi vsaka poljedelska rodbina brez ozira na na-

Dr. Ivan Tavčar.

V ponedeljek, dne 19. t. m. ob eni uri popoldne je po daljši boleznj preminul v Ljubljani dr. Ivan Tavčar na svojem stanovanju Breg št. 8.

Dr. Tavčar je bil markantna osebnost v političnem in kulturnem življenju Slovencev, zlasti zadnjih trideset let. Po poklicu je bil dr. Tav- čar odvetnik, obenem pa politik in pisatelj, ki je imel izredno razvit dar govorništvu ter ima ko pisatelj pri- kupno poljansko zgovornost, ki je čitatelja vabila ter zbujala v njem občutek, da mora biti tudi pisatelj sam vrlo simpatična osebnost.

Dr. Ivan Tavčar je bil ustanovi- telj narodnonapredne stranke v Slo- veniji, ki je vodila desetletja proti- duhovniški boj, pomešan z nemškim liberalizmom. Stranka, ki se dušev- no ni nikdar poglobila, ni kulturno delala, tudi ni izvršila svoje prave zgodovinske naloge. Danes lahko rečemo, da narodnonapredna stran- ka svojega ustvaritelja ni nikdar raz- zumela, ker se je izgubljala nje agi- lnost v negativnem delu, v boju proti klerikalizmu. Kulturni napredek med slovenskim narodom, kolikor ga je bilo, je bil samoraslega značaja, ki se je razvijal kot odpor proti neugla- jenemu političnemu boju.

Dr. Tavčar je bil značajan mož. V svoji stranki je odločilno vplival na politično delovanje stranke. Za- vedal se je, da je zastopnik buržoa- zije. Prav mnogokrat je to javno povedal, češ, da je samoosebi umev- no. V občinskem svetu je rekel ne- koč: Vem, da imate socialisti prav, ampak sedaj dokler ste vi v manj- šini, bomo mi odločevali, kadar bo- mo mi v manjšini, boste pa vi." V polemiki je govoril dr. Tavčar z iz- redno ljubeznivostjo, prejšnja leta s sarkazinom in ognjevito odločnostjo, zadnja leta pa z izredno koncilijant- nostjo.

Po svojih samoraslih, možatih načelih je dr. Tavčar delal kot držav- ni poslanec, kot deželni odbornik in zadnjih devet let kot ljubljanski žu- pan.

Župan ljubljanski je bil vso vojno dobo. Mestu je županoval v najkri- tičnejši dobi, takrat, ko je avstrijska soldateska neprestano grozila občini. V zasebnem razgovoru je nekoč re- kel dr. Tavčar, ko smo govorili o

ljubljski občini in režimu, da nerad dela tako kakor dela, toda mora, ker ne more prepušiti občine vojaškemu komandantu, ki ji vedno čepi za til- nikom.

Ne maramo peti slave s tem na- rodnonapredni stranki, ker se dr. Tavčar že več let ni strinjal z nje politikom. Dr. Tavčar je delal v občini kot župan, ter si je zlasti s svojim delom v ljubljanski občini nakopal nasprotnike v svoji stranki, ki so ga končno potisnili v ozadje.

Velike zasluge ima dr. Tavčar kot pisatelj. Prvo večje njegovo de- lo je bil „Slovenski pravnik“, pozne- je pa vrsta zgodovinskih romanov in novel. Moderni pisatelji se niso strinjali z njim, enako je pa tudi dr. Tavčar večinoma obsojal moderni- zem v literaturi.

Z dr. Tavčarjem je izgubila na- rodnonapredna stranka svojo ži- vljenjsko silo, čeprav se zadnji dve leti sam javno ni udeleževal politike. Silila ga je k miru trdovratna bole- zen; kateri je končno podlegel mož dela, mož odkritega značaja, ki ni poznal demagogije, ki je javno in vedno zagovarjal in branil interese svojega buržoaznega razreda. Kot oseba je bil dr. Tavčar naklonjen zlasti dijaštvu, rahločuten in nesebi- čen je bil pokojnik. S Tavčarjem je spojen največji del razvoja javnega življenja pri nas.

Blag spomin odkritemu nasprot- niku! Sozaljé njegovi rodovini!

Dr. Ivan Tavčar je bil rojen 28. avgusta 1851 v Poljanah nad Skofjo Loko. Solal se je v Ljubljani in No- vem mestu ter na dunajskem vse- učilišču, kjer se je preživljal z in- strukcijami in pisateljevanjem. Leta 1884. je bil izvoljen prvič v ljubljans- ki občinski svet ter je bil član ob- činskega sveta 37 let. Leta 1900. je bil izvoljen v dunajski državni zbor. Sedem let je bil državni poslanec ter je odločno nastopil proti splošni vo- lilni pravici. Po prevratu je prevzel v prvi narodni vladni mesto poverje- nika za prehrano, to mesto je pa za- radi bolezni v nekaj mesecih odložil. Več let je bil tudi deželni poslanec kranjski in deželni odbornik. Zadnji dve leti je bival večinoma na svojem posestvu na Visokem v poljanski do- lini.

Obletnica Matije Gubca.

(Ob 350 letnici njegove smrti.)

V svetovni zgodovini neznatna epizodica v življenju narodov je kr- vava zgodovina Slovencev, ki je de- jansko svetovna zgodovina ne po- zna. Ipak je to zgodovina trpljenja in suženjstva. V evropski zgodovini je igrala zemlja, v kateri prebiva slovenski narod, važno pot, na ka- teri so se vršili mnogi boji, mnogi prehodi narodov. Po tej poti je hodil Atila, gospodarili so Rimljani, nem- ški cesarji, ropali Turki, vojevali Be- nečani, Francozi in tudi svetovna vojna je imela tu svoje morišče. Po- litični gospodarji so bili v teh pokra- jinah v teku stoletij najrazličnejši. Vsa je pa, čim je zavojeval te po- krajine, poslal v deželo svoje pleme- nitše in vojskovodje ter jim izročil graščine in veleposestva v namenom, da branijo njegovo državo pred so- vražniki. V večnih bojih je bil slo- venski narod vedno siromašen, brez odporne sile, zaradi tega se je pa razvil silovit despotizem pritepenih

graščakov, ki so ravnali s kmeti hu- še kakor s sužnji. Robotati so mo- rali ti siromaki za graščake, od svo- jih pridelkov dajati desetino ter ho- diti v vojno, kadar je to zapovedal graščak. Upravitelji graščin, ki so jih imenovali valpete, so sodili, pretepali kmete in skrunili njih svojke, ne da bi se kdo upal upreti grozovitim či- nom vsegamogočnih graščakov in njih namestnikov.

V zaslužjenih dušah slovenskega kmeta je vrela nezadovoljnost, kmet je stiskal pest, skrivaj grozil, a ni ga bilo moza, ki bi to ubogo tlačeno in do kosti izmognano paro zbudil in združil k javnemu odporu. Vsa, kdor se je genil v tistih časih, je izgubil glavo.

V petnajstem in šestnajstem sto- letju je bilo več uporov. Najbolj po- membni je bil oni v Ziljski dolini na Koroškem. Vsi ti upori so pa pone- srečili in graščaki so se nad kmeti vedno kruto maščevali. Varovali vseh

uporov so bili v prvi vrsti gospodar-
skega značaja. Takrat se je uvedlo
rmsko pravo in vrednost poljskih
pridelkov se je dvigala ob uveljavljanju
denarnega gospodarstva. Graščaki
so pričeli zaraditega z večjo stro-
gostjo izterjati davke, oziroma tribu-
t, da so izterjane pridelke prodajali.
Drzni so bili celo tako, da so uva-
ljali zopet davščine, ki so jih bili prej
opustili. Slabo ravnanje s kmeti in pa
gospodarski pritisk sta torej bila
prava vzroka, ki sta že dolgo časa
netila v srcih zatrtih kmetov naj-
odločnejši odpor proti graščinskemu
režimu.

Na vrhunec je prikipela upravi-
čena odpornost slovenskega in hrva-
škega kmeta v letih 1572—1573. Središče in izhodišče upora so bila
na veleposestvu madžarskega grofa
Tahija v Subotici, kjer so se že kon-
cem leta 1572. uprli kmetje. Prvi po-
četki upora so se pa pričeli v hrva-
škem Zagorju ter se razširili preko
Sotle na spodnje Štajersko in poz-
neje tudi na dolnje Kranjsko, ozi-
roma Belo krajino in Hrvaško. Na-
pravili so uporniki velikopotezen na-
črt. Med voditelji so bili zlasti kmet
Matija Cubec in njegova dva tova-
riša Ivan Pasanc in Ivan Mogač.
Vsi trije so bili Subotčani. Za povelj-
nika upornih čet so izbrali Belokranj-
ca Iljijo Gregoriča, ki je bil izhoben
vojak. Uporna vojska se je zbrala v
Zagorju na Hrvaškem, kjer so skle-
nili zavzeti najprej Karlovec in pa
Brežice ob Savi, odkoder bi prodri-
rali na Dolenjsko. Pridružil se jim
je mnogo kmetov iz Slovenije ter je
bil že pripravljen pohod na Zagreb,
kjer so hoteli premagati gospodo in
proglasiti kmetiško vladno za hrvaško

in slovensko ozemlje. Izvedba na-
črta pa ni posrečila. Odposlali so
manjše čete na razne kraje, ki so pa
imelo to nesrečo, da jih je gospoda,
ki se je med tem pripravila, potol-
kla drugo za drugo. Prvi oddelek je
bil poražen pri Krškem že 5. februa-
rja 1573. Gregorič je imel svoje
čete na levem bregu Save in je hotel
prikriti svoji četi poraz pri Krš-
kem. Zbiral je kmete po spodnjem
Štajerskem; da bi jih odpeljal preko
Sotle v Zagorje, toda ob Sotli ga je
zalotil sovražnik in uničil njegovo
četo. Med tem je pa že tudi prodrla
hrvaška gospoda do Stubice ter se
tam spoprijela z Gubčevimi četami
dne 9. februarja ter jih potolkla, dasi
so se krepko branile. Gospoda je vo-
ditelje upora krotko kaznovala. Ma-
tijo Cubca pa dne 15. februarja 1573
na Markovem trgu v Zagrebu na ža-
rečem prestolu, z žarečo krono kro-
nala za „kmetiškega kralja“. Zločin-
ska gospoda je mučila Matijo Cubca
in ga umorila, ker se je boril za svo-
bodo kmeta trpinca, za sužnje.

In danes piše gospoda o Matiji
Cubcu. Slika ga kot mučenika ter ga
izrablja v svoje politične namene.
Njegova dejanja povečuje tista gos-
poda, ki kmeta in delavca izkorišča,
ki je v svoji nerodnosti priznal, da se
je sklenila zakon o zaščiti države in
krade delovnim slojem pridobljene
pravice drugo za drugo. To je ironi-
ja, to je smešenje mučnikov, ki so
pretrpeli kri za svoje ideale, za svojo
svobodo.

Mučeništvo boritelja za svobodo
torej izrabljajo — danes, po 350. letih
— demagogi, ki bi bili takrat enako
mučili boritelja za svobodo.

POLITIČNI PREGLED.

Sprava v sili. Kako silno obču-
tijo demokrati izgubo Ljubljane, je
dokaz to, da so se po dolgih pogaja-
njih dogovorili za skupen nastop pri
volitvah v narodno skupščino. Težek
porod je bil to. Pol leta so se zmer-
jali, težili, psovali z izdajalci in si očeli-
tali goljufijo in korupcijo, sedaj pa sta
si podali roke prenovljena narodno-
napredna stranka in demokratska
stranka. Vrag naj vzame zajedničar-
sko in demokratsko politiko, samo,
da ne zmagajo ti preklancan socialisti,
ki imajo že tako občino v rokah. Na
prvem mestu kandidira profesor Fr.
Reisner, njegov namestnik je pa dr.
Vladimir Ravnlhar. To družbo na-
merava podpirati tudi tistih pet no-
vopečenih radikalcev v Ljubljani.
Da, da, kompromis, pobratimlja, vse
to se lahko sklepa, toda veliko vpra-
sanje je, kaj bodo volilci rekli k ta-
kim dogovorom med demokratskimi
strujami, ki so bile, ne brez vzroka,
do zadnjega časa v laseh kakor pes
in mačka. Kaj resnega taka pobra-
timlja pač ne more biti. Volilci naj
to upoštevajo ter napro vse sile, da
demokratom tudi taka neiskrena po-
bratimlja ne bo nič koristila. Urad-
ništvo nima prav nobenega interesa,
da podpira tak blok ljubljanske bur-
žoazije in kapitalistov, ki ga je dve leti
vlekla za nos. In kaj naj rečemo o
delavskih volilcih in o vseh onih vo-
lilcih, ki so na lastnem telesu čutili
brutalno pest te gospode ter čuli,
kako so delali za blagor naroda, iz
iz demokratskih vrst samih. Može
demokratje se s tem, če so se med
seboj pobratili, niso prav nič poboljšali.
Samo to si naj volilci delovnega
ljudstva zapomnijo, pa demokratom
pri volitvah v narodno skupščino tu-
di ta najnovejša pobratimlja ne bo
nič pomagala. Zlasti pa imajo črno
piko ti gospodje v socialni zakonodaji,
v poboljšanju uradniških in žele-
zničarskih plač. Tam so pokazali
skrajno brezsrčnost in krivičnost.
In te ljudi naj bi ljubljanski volilci
volili? S tem bi si zasadi nož le
globlje v svoje meso.

**Pakt med demokratskimi starimi
in mladimi.** O volilnem kompromisu
za mesto Ljubljane med demokratsko
in narodnapredno stranko (redivi-
vo) sta priobčila „Jutro“ in „Sloven-
ski Narod“ poročili, ki se v bistveni
točki ne strinjata. „Jutro“ poroča,
da ima prof. Reisner ostati uradnik,
dokler ne bodo rešena uradniška

vprašanja. „Slov. Narod“ pa trdi, da
ima doba posl. Reisnerja poteči vse-
kakor dne 1. januarja 1924., neglede
na to, ali bodo do tedaj rešena urad-
niška vprašanja. Ne vemo sicer, ka-
tero poročilo je pravilno, zdi se pa,
da je točno poročilo „Slov. Naroda“,
ki je v svoji nerodnosti priznal, da se
je sklenila kravja kupčija na čisto
matematični podlagi, dočim je „Ju-
tro“ čutilo nemoralno, ki tiči v takem
kompromisu in ga je skušalo maski-
rati z rešitvijo uradniških vprašanj.
Ljubljanski volilci, ki se jim imputira,
naj pozabijo na bančni konto Lavri-
ča in Markoviča, na izvoznikarske
prašiče in naj volijo „napredni blok“,
imajo pravico zahtevati, da se jim
pove prava vsebina tajne pogodbe,
ki so jo sklenili pri zeleni mizi mladi-
nski in starinski voditelji.

Ministrski predsednik Pašič je
imel na kongresu radikalcev v Bel-
gradu daljši govor, v katerem je hvalil
ustavo, češ, da je najmodernejša
in da se ne more svobodoljubnost
primerjati z nobeno republikansko
ustavo v civiliziranih državah. Pašič
je s tem radikalec tu deloma prav
pošteno potegnul, deloma mu pa niso
hoteli ugovarjati, ker pač morajo svo-
je dete hvaliti. Kdor pa pozna ustavo
podrobno ter je nekoliko pokukal čez
mejo „Pašičeve“ zemlje, ta ve prav
dobro, da je naša ustava težka pre-
vara, na podlagi katere more vsako-
kratni režim svobodno kratiiti držav-
ljanske pravice Jugoslovancev, vrhu-
tega pa, če bi bila ustava še tako lepa,
če pa režim usvaja izjemne zakone,
sklenjene zakone pa sabotira ali vsaj
nikakršne paznje ne posveča njim,
da bi se tudi izvajali, razen zakona o
zaščiti države. Da, taka stranka res
zasluž, da jo podpirajo ljudje, ki so
farbali javnost, da so socialisti ali pa
komunisti. Isti očitek velja vsem
onim, ki nastopajo proti enotni fronti
socialističnega delavstva. Vsi so
enaki izdajalci proletarjskih interesov.

**Nemci in volitve v narodno
skupščino.** Nemci so se pogajali z
radikalci glede volitev v narodno
skupščino. Vsekakor bodo Nemci
kandidirali. Ne zaupajo pa radikal-
cem več, zlasti jih je razburila odlo-
čba, da imajo volilno pravico samo
tisti Nemci, ki so bili službeno vpi-
sani v volilni imenik pred 5. januar-
jem. Nemci bodo o svoji taktiki šele
sklepal. — Radikalci so pa le do-
segli svoj namen s tem, da so vpr-

zorili smešno mnogo kandidatur s
svojimi obljubami temu in onemu, ki
bodo pa pozneje pozabljili nanje.

**Kandidatne liste Neodvisne de-
lavške stranke** je vlada zavrnila. Pra-
vi, da ima to pravico v zmyslu zakona
o zaščiti države. Po našem mnenju
pa to ni pravica, ker je zakon o za-
ščiti države protustaven. Tako po-
stopanje je enostavno nadaljn abso-
lutizem.

**Meja med Albanijo in Jugoslavi-
jo** je končno določena.

**Pogodba med Italijo in Jugosla-
vijo** je ratificirana. Delegacija za raz-
mejitve je že dospela v Opatijo. Ve-
deremo, kaj so skuhalo.

Vdova bivšega cesarja Karla se
nahaja v gospodarskih težkočah. Iz-
javlja, da si pridržuje pravico zase
in za otroke do madžarskega presto-
la. Grof Appony se pogaja z njo v
imenu monarhistov.

Dunajski monarhisti se rogovilijo.
Na Dunaju so priredili monarhisti ve-
lik shod. Po shodu so odhajali v gru-
čah ter je na nekaterih krajih prišlo
do demonstracij in spopadov med de-
lavci in monarhisti.

Dr. Alojz Rašin umrl. Češko-
slovaški finančni minister dr. Rašin,
ki je bil postal žrtev znanega aten-
tata, je danes teden opokdne umrl.
Dr. Rašin je bil absolutist in prijatelj
dra Kramara ter ga je avstrilska
vlada že med vojno preganjala, ker
se je boril s svojim prijateljem za

osvoboditev čehoslovaške zemlje. Po
svojem mišljenju je bil Mladoček s
kapitalistično mentaliteto. Pogreb je
bil v sredo ob velikih pogrebnih slav-
nostih. Buržoazija ga hvali kot zelo
spretnega finančnika, kar je pa te-
meljilo na čimvečjem izkoriščanju
dela. Odtod tudi obsovanost med
delovnimi sloji. Rojen je bil l. 1867.

Francozi v Poruhrju prav ener-
gično nastopajo proti nemški odpor-
nosti. V angleškem parlamentu so
govorili o intervenciji med Francijo
in Nemčijo, za katero se je zavzemal
Lloyd George. Bonar Law, sedanji
premier-minister, pa je izjavil, da
utegne imeti okupacija usodne posledice,
vendar vlada ni za intervencijo,
ker je še prezgodaj. V zmyslu vlade
je zbornica sklenila, da opusti vsa-
kršno intervencijo. V zadnjem času
piše jako mnogo nemško časopisje o
moralni zmagi Nemcev, kar za splo-
šno javno mnenje tudi velja. Končno
je pa vendarle cela zadeva boj ka-
pitalizma za prvenstvo, narod pa trpi
in liira, dočim kapitalizem zbira svo-
je sile za še odločnejši boj proti de-
lovnemu ljudstvu.

Orientsko vprašanje se zaenkrat
reši mirnim potom, ker je tudi angorska
vlada za sporazum z Anglijo. Utisk
imamo, da angorska narodna
skupščina sprejme mirovne pogoje,
ki so bili predlagani lausanški kon-
ferenci.

DNEVNE VESTI.

Pošne položnice smo danes pri-
ložili našemu listu. Vtudno prosimo
vse naročnike, da naročnino takoj
obnovijo, ker homo sicer list morali
ustaviti vsem onim, ki tega ne store.
„Zarja“ je danes predbojevnica kon-
solidacije delavskega pokreta, zara-
ditega pričakujemo, da jo bodo vsi
resni prijatelji delavske stvari nada-
lje in še bolj vneto podpirali.

**Dr. Bogumil Vošnjak pred —
justico.** Za ustavnih bojov so izdali
slovenski kulturni delavci posebno
avtonomistično spomenico, o kateri
se je govorilo tudi v narodni skupšči-
ni. Dr. Vošnjak je bil takrat poslanec
(samostojni kmet) in najhujši
centralist, ter je pozneje dobil mesto
čehoslovaškega poslanika. K spo-
menici je govoril tudi dr. Vošnjak ter
omelil, da sta duševna očeta spome-
nice dva bivša uradnika dvorne knjiž-
nice na Dunaju. Sum je mogel leteti
le na njegova kolega gga. dr. Ivana
Prijetelja in dr. Frana Kidriča, ki sta
opravičeno smatrala v teh besedah
očitek avstriljakantstva in eventualno
indiskretnost, ki utegne škodovati
vseučilišču in profesorskemu zboru v
Ljubljani na ugledu. Profesorja sta
zahtevala disciplinarno preiskavo, ki
se je uvedla. Ko je komisija pozvala
dr. Vošnjaka, da se izjavi, je pa —
močlal, sploh ni dal odgovora, dasi bi
bil moralno dolžan dati zadoščenje
ali pa vzdrževati inkriminirano nazir-
nanje o pomenu svojih besed. Nato
ga je „Slovenec“ razžalil v nekem
članku, ki ga je napisal o tej stvari,
in dr. Vošnjak je hitro vložil tožbo,
v kateri je bil „Slovenec“ obsojen na
1000 Din globe. Tikal se je članek
izjave, profesorskega zbora, v kateri
je ta izjavil, da je dr. Vošnjak vedoma
govoril neresnico. To so dejstva, ki
jih posnemamo po časopisih. Nas pa
zanima stališče, ki ga je zavzel dr.
Vošnjak pri obravnavi. Kljub vero-
dostojnim pričam, razen nekaj njego-
vih ožjih prijateljev, je potrdilo, da
pomeni Vošnjakova izjava avstrilja-
kantstvo, se Vošnjak ni spuščal v tem
oziru v polemiko. Izjavil je: Stojim
prvič tukaj, nikogar nisem dolžil
avstriljakantstva, upam pa, da me vi-
soki sodni dvor ne bo diskvalificiral
(namreč obsodil), kajti takrat ko je
izšel v „Slovenec“ žaljivi članek, sem
bil že imenovan za poslanika v Pragi.
In če sodni dvor diskvalificira mene,
ki sem zastopal našega vladarja, to
ne bo koristilo konsolidaciji naše dr-
žave. Zastopal pa sem častno svo-
jega vladarja na enem najtežavnejših
mest. Tak je bil zagovor dra Voš-
njaka po bistvu. Torej zato, ker je
zastopal vladarja, ne sme biti diskva-
lificiran? Kje je tu logika? Gre sa-
mo zato, ali je dr. Vošnjak pravilno

raznal, da je na tak način apostrofiral
svoje ožje kolega in za to, ker ni dal
zadoščenja, ter če je to res, kar je
trdil o dveh uradnikih dvorne knjiž-
nice in kakšen namen je imel pri tem.
Funkcija posameznika pač ne more
biti nikakršna imuniteta za tistega, ki
zasluži sodno ali pa javno obsodbo.

Sramota se je zgodila v Ljubljani,
dne 3. decembra, je zapisal „Sloven-
ski Narod“, ko je sklenil volilni pakt
z „Jutrovci“. Te besede so drzne,
nesramne. Ali so ljubljanski volilci,
ki so volili večinsko v občinski svet,
storili kaj nečastnega? Ali jim mo-
rete očitati kaj takega, kakor ste očeli-
tali vi sami demokratom? In tu naj
bo sramota?! Volilci, na to neslanost
združenih deviških demokratov, ki se
drzno pisati o večini ljubljancev
na tak način, dajte 18. marca pravi
odgovor!

Ni lepo pa tudi ne značajno. Po
listih krožijo vesti, da bodo neki so-
cialisti ali komunisti agitrali za radi-
kalne kandidature ter celo kandidi-
rali na radikalni listi, to je na listi,
ki jo postavlja najbolj nazadnjaška
stranka v državi. O značaju ali o
prepričanju se pri takih ljudeh ne
more govoriti sploh ne, nekaj po-
vsem nenormalnega pa je, če se so-
cialist ali komunist prikladi v državi
SHS — radikalcem. Tak korak je
Kajmovo znamenje za vsakogar, ki
na tak način prodaja socialistično
„prepričanje“, ki je kdaj trdil, da je
prepričan socialist.

**Kandidatura s. Frana Korena v
Celju** je vložena. Vložil jo je v Mari-
boru sam. Najprej se je pogajal z
mariborsko organizacijo, ki mu je
dala največje koncesije. Izjavil je
celo, da, če ne pride do enotne fron-
te, se umakne iz političnega boja;
končno pa se je le premislil, se izne-
veril mariborčanom ter proglasi
svojo kandidaturo. Tako se razdira
enotna fronta skupne volilne akcije.

Razveljavljen kandidatni list sta
Bmotova v Ljubljani in radikalna.
Rdeča skrinjica bo torej pri volitvah
edino naša.

Razveljavljene kandidatne liste?
Po vesteh iz časopisja bosta Radiče-
va in republikanska (Novačanova)
kandidatni listi razveljavljeni, ker ni-
sta — zadostno opremljeni.

**Spored kandidatnih list za ljub-
ljansko oblast:** V Ljubljani: 1. SLS
1. SLS (dr. Korošec), 2. SKS, 3. NLS,
(dr. Perič), 4. JDS (Reisner), 5. NLS
(dr. Šusteršič). — Za Kranjsko:
1. SLS (dr. Korošec), 2. SKS, 3. NLS,
4. NSS, 5. JDS, 6. SSDL (Iv. Makuc),
7. NRS, 8. SSJ.

**Spored kandidatnih list za mari-
borsko oblast:** 1. JDS (dr. Kukovec).

2. SLS (dr. Korošec), 3. SKS (Drofenik), 4. Slov. republ. stranka (dr. Novčan), 5. Socialistični (s. Golouh), 6. Nemška stranka (F. Schauer), 7. Slov. km. rep. str. (Stjepan Radič), 8. Brnotova soc. str. (Fr. Koren), 9. Neodvis. gosp. str. (Fr. Zagorski), 10. NSS (Brandner), 11. Radikalna stranka (dr. Stojadinović).

Kočevski okrajni glavar je prepovedal ljudski shod, katerega je namerala prirediti SSDL, dne 18. t. m. v hotelu Trst v Kočevju. Gospod okrajni glavar je dal odstraniti plakate, ki shod napovedujejo in utemeljuje svoj korak z ozirom na javni red in mir. — Pripominjamo, da so plakati, ki vabijo na shod že izšli v „Delavskih novicah“ in so pasirali neženirano bistro oko ljubljanskega cenzorja. Sicer je res, da je Ljubljana malo in samo malo „naprej“ pred Kočevjem, vendar pa si ne moremo misliti, da bi vlada in organ „posmatrali“ paragrafe, ki naj skrbijo za javni red in mir skozi druga očala v Kočevju in druga očala v Ljubljani. — Čudna dežela je ta ljuba svobodna Jugoslavija. — Red in mir hoče gosp. okrajni glavar Ogrin ohraniti v Kočevju s tem, da prepoveduje naše shode, pusti odstranjevati plakate in maltretira in pošilja svoje orožnike med zaupnike SSDL. — G. okrajni glavar, le počasi z represalijami in terorjem. — Represalije in teror, to vam lahko garantiramo — bodo imele ravno nasproten efekt, kakor si ga morda želite — Radi bi vedeli, katere so točke našega programa, katerih nekaj je natisnjenih na plakatu, ki ogrožajo javni red in mir, katere točke bodo posebno v oči? Pa ne morda boj proti valutni špekulaciji ali boj proti absolutističnemu centralizmu? — G. okrajni glavar, čuvar zakona, ne s silo in terorjem, z objektivnim čuvanjem dolžnosti in pravice boste svoje mesto izpolnjevali, ker bo sicer res morala priti enkrat spet „obznana“ za tiste, ki kratijo delavstvu ljudstvu najprimitivnejše pravice državljana — svobodo izražanja svoje politične pripadnosti.

Vsak konventikel bi rad kandidiral v narodno skupščino. Tak utisk dobi miren opazovalec politične kolobocije v Sloveniji, ko vidi, da je na Štajerskem vloženi enajst, na Kranjskem pa deset kandidatnih list. To je dokaz osebne politike in nepoznavanja načel političnih in gospodarsko političnih programov.

Časi se izpreminjajo. Po polomu svetovne vojne, so sklicali orožniki v ljubljanskem uršulinskem kloštru shod orožnikov, na ta shod so orožniki povabili zastopnike vseh političnih strank. Socialistična stranka je poslala na shod s. I. Mihevc, ki je sedaj srezki kandidat za Kočevje. Soderug Mihevc je na orožniškem shodu izjavil nastopne besede: Gospodje, v Avstriji ste bili hlapci kapitalizma, bodite v Jugoslaviji čuvarji zakonov in ne pandurii jugoslovanskega kapitalizma. Prav je imel s. Mihevc, da je povedal, kar je slutil že v naprej! Pri nas v Kočevju žandarmerija preganja in ovira naše sodruge pri volilni agitaciji ter dela naravnost na roko radikalcem. Časi se izpreminjajo in tudi to se izpremeni. Volilci, vi se pa vedajte svojega položaja ter vstopite za zmago pri volitvah v narodno skupščino. Sami si moramo pomagati, prej ne bo bolje!

Pogreb dr. Ivana Tavčarja se je vršil v četrtek ob ogromni udeležbi ljubljanskega prebivalstva. Udeležba dokazuje, kako markantna osebnost je bil pokojnik. Izred njegovega stanovanja so odneli truplo pokojnika že v četrtek popoldne v vestibul, prve nadstropje, mestnega magistrata, kjer je rakva čakala do pogrebne slavnosti, ki se je izvršila pred magistratom. Tam se je poslovil od pokojnika njegov prijatelj dr. Triller in drugi govorniki. Od tam je šel izpredvod po glavnih cestah do starega pokopališča pri Sv. Krištofu, odkoder so odpeljali truplo še zvečer v Škofjo Loko, od tam pa drugo jutro na Visoko, kjer so ga položili v grobnico, ki jo je dal napraviti pred dvemi leti. Pogreba so se udeležila kulturna, narodna in druga društva ter zastopniki javnih uradov in zasebnih korporacij.

Stanovanjska sodišča. Ustanovljenih je pet stanovanjskih sodišč: za Slovenijo v Ljubljani; za Srbijo, Crno goro in Vojvodino v Beogradu; Hrvaško in Slavonijo v Zagrebu; za Bosno in Hercegovino v Sarajevu; za Dalmacijo pa v Splitu. Ta sodišča rešujejo stanovanjske zadeve v zadnji instanci ter so sklepi končno veljavni.

Vsestranski napredek. Delavec bo svoboden takrat, kadar bo gospodarsko neodvisen. To smo v naših noticah že večkrat povedali. Danes pa ponavljamo to svojo trditev z zavestjo, da so gospodarski osamosvojitvi bližajo vedno bolj, da napredujemo s hitrimi koraki. Kdo je tisti, ki povzroči osamosvojitve? To so naše delavske gospodarske organizacije, na katere bi moral zaveden delavec paziti tako, kakor na punčico v svojem očesu. Če bodo te krepke, bo delavstvo krepko. Napredek pa se jasno kaže na merilu gospodarske osamosvojitve, to je na hranilnih vlogah hranilnega oddelka Konsumnega društva za Slovenijo. Pred enim letom smo imeli hranilnih vlog K 3.500.000, danes pa K 6.300.000 torej malo manj kot še enkrat toliko. Ali smemo to imenovati napredek? Gotovo. To ni samo napredek, temveč to je velikanski napredek, ki nam koristi mnogo, ki nas bo rešil odvisnosti. Hranilni oddelak Konsumnega društva uživa najširše zaupanje svojih vlagateljev, ki se vsak dan množe. Tega napredka se moramo tembolj veseliti, ker so današ-

Kar je res, je res!

Teste-rine

PEKATETE'

so tako okusne in tečne, da so splošno hvaljene. **Zahtevajte jih pri trgovcih!**

Parketarja

veščega dela na vseh parketnih strojih, nadalje več spretnih

mizarjev

za fino delo iz mehkega in trdega lesa in enega

strugarja

sprejme večje lesno industrijsko podjetje v bližini Kamnika. Stanovanje z električno razsvetljavo preskrbljeno. Sprejmejo se le najboljše moči treznega in poštenega značaja. Pismene ali ustmene ponudbe je pošiljati na

clv. Ing. V. Remec
Ljubljana, Kersnikova ul. 7.

nje razmere vse druge, samo delavstvu niso naklonjene. In vendar napredujemo na vsej črti in povsod. Naše geslo za bodoče leto bodi: Vsak krajec v hranilnico Konsumnega društva, ki obrestuje bolje kot ostale hranilnice.

Sodrug! Na delo in agitacijo!

Niti mesec dni nimamo več do volitve v narodno skupščino. Zaradi tega je potrebno, da zberem te tri tedne še vse svoje moči ter duševno in materialno podpremo svoje lastno volilno gibanje. Nimamo bank, nimamo milijnov, zato moramo sami poskrbeti za sredstva za agitacijo, za tiskovine ter druge ogromne stroške, ki so zvezani z volilnim gibanjem. Na shodih, v družbah, pri agitaciji, povsod se spominjajte, da moramo nositi vse te napore in stroške le z združenimi močmi. Ako hočemo vse delo, ki je ogromno, izvršiti moramo imeti tudi sredstva. V ta namen se je ustanovil

Centralni volilni fond SSDL.

In ker meščansko časopisje, pa tudi drugo, ki dela proti enotni fronti

Ivan Jax in Sin
Ljubljana, Gosposvetska c. 2
Šivalni stroji in stroji za pletenje.

Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Lincu.

Ustanovljena l. 1867. — Vezenje poučuje brezplačno.

Pisalni stroji „Adler“.

Ceniki zastoj in franko.

Kolesa iz prvih tovarn:
Dürkopp, Styria, Waffenrad.

socialističnega proletariata neprestano bega volilce, je naša najsvetejša dolžnost, da razširjamo med ljudstvom letake in časopisje, ki daje potrebna pojasnila in zbuja delovne sloje k solidarnemu nastopu. V ta namen smo ustanovili

Centralni tiskovni fond SSDL.

Lotili smo se dela za združitev socialističnega proletariata. To delo je nam vsem sveto, zato hočemo tudi žrtvovati že v tej volilni borbi vse svoje duševne in materialne sile za čim lepši uspeh. Apeliramo na zavednost socialističnega proletariata, apeliramo na iskrenost vseh, ki res hočejo, da dosežemo namen.

Naklonila v ta namen sprejema uprava „Zarje in uprava „Delavskih Novic“.

Za Centralni volilni fond so darovali doslej ss.: Tokan, Klemenčič, Fabjančič, Makuc, Cvelbar po 10 Din; lesni delavci ljubljanske podružnice na občnem zboru 110.50 Din. — Skupaj 170.50 Din. Iskrena hvala!

Odgovorni urednik Franc Cigala. — Izdajatelj in lastnik: Konzorcij „Zarje“. — Tiska tiskarna J. Blasnika nasledniki.

Kupim takoj

Vročeparno lokomobilo

brez kondenzacije 100 HP. Ponudbe na upravo liste.

Ne prenašli se!

z nakupom ake si nisi ogledal zalogo pri:

JOSIP PETELINC-U
LJUBLJANA, Sv. Petra nasip št. 7.

Tovarniške zaloge najboljših šivalnih strojev „GRITZNER“ za rodbinsko in obrtno rabo. Posamezne dele za šivalne stroje in kolesa. — Potrebščine za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, toaletne potrebščine, galanterija in modno blago.

Na velike in malo.

NAZNANILO!

NAZNANILO!

P. n. občinstvu ter znaneem, prijateljem in gostom z dežele vljudno naznanjava, da bova odprla

v novi palači Ljubljanske kreditne banke, naspr. glav. pošte
prvovrstno kavarno

E·M·O·N·A

opremljeno z vsem komfortom.

Sklicuje se na najino dolgoletno prakso, upava cenj. goste s solidno in skrbno postrežbo v vsakem oziru zadovoljiti ter se priporoča za naklonjenost.

Jan in Kati FIALA.

RESTAVRACIJA se pozneje in se bo to sl. občini

odpre nekaj dni stvu naznanilo po časopisih.